Start van het nieuwe schaakseizoen

Hoewel de reguliere schaakactiviteiten voor de meeste schakers vanaf juli stillagen, werd er in de zomerperiode toch het nodige geschaakt. Het begon al begin juli met het NK Schaken. Op de slotdag hiervan was er tevens een themadag, die goed bezocht werd en waarin diverse sprekers met veel enthousiasme hun kennis en ervaring in workshops deelden met de aanwezigen.

Ikzelf was aanwezig bij een workshop van Pim Beers van SV Almere (waarin hij vertelde over hun activiteiten voor hun zeer grote jeugdafdeling), een workshop van Geon Knol over hoe hij in de regio Groningen actief is in het trainen van jeugdige talenten (met als voorbeelden o.a. Jorden van Foreest en Bram ten Dam), en een gecombineerde workshop van Anton Bakels en Bas van Esch over de door hen ontwikkelde lesmethoden voor schaakles aan basisscholen. Allemaal heel inspirerend!

Ook werd er tijdens de zomervakantie weer geschaakt in Dieren, voor het Open NK Senioren- en Veteranen, het Open NK Algemeen en het ONJK voor de jeugd. Er werden hierbij ook diverse leuke nevenactiviteiten georganiseerd, zoals het tweedaagse Databalk Schaakfestijn (met in de hoofdrollen Hans Böhm, Tea Lanchava en Anne Haast). Hans Böhm gaf hier een leuke boekpresentatie van het eerder dit jaar uitgekomen boek ("Herinneringen van twee schaakvrienden") dat hij samen met Jan Timman geschreven heeft naar aanleiding van diens terminale ziekte.

Maar bij de meeste schaakverenigingen (hoewel zeker niet allemaal) lag het schaken in de afgelopen weken stil en begint in september weer het nieuwe schaakseizoen. Met daarin natuurlijk zoals elk jaar de landelijke KNSB-competitie, die nog steeds in populariteit groeit en vanaf dit seizoen uitgebreid is met een zevende klasse.

De start van het nieuwe seizoen is ook een goed moment om promotie- en ledenwervingsacties voor te bereiden. De KNSB ondersteunt de clubs hierbij op diverse manieren. Zo zal er weer een landelijke campagne plaatsvinden voor de Schaak-Off en voor de cursussen Jouw Eerste Zet en Beter Schaken. In de maandelijkse KNSB-nieuwsbrieven worden de clubs hier regelmatig op geattendeerd. Voor de Schaak-Off gaan we daarbij aanhaken bij "BarBlitz", een initiatief van een aantal Amsterdamse schaakliefhebbers (zie het artikel elders in dit katern).

Ook is er in deze editie van het magazine aandacht voor de door de KNSB georganiseerde schoolschaakcompetities en het KNSB-schoolschaakcertificaat, dat begin dit jaar geïntroduceerd is en een groot succes blijkt te zijn.

Verder vind je in dit magazine ook een bijdrage over Vrouwenschaak, in gedachte houdend dat vrouwen helaas nog sterk ondervertegenwoordigd zijn in onze schaaksport en de KNSB daar actief iets aan wil doen.

De schaaksport in Nederland is springlevend en stijgt de laatste jaren flink in de belangstelling. Laten we met zijn allen die trend vasthouden en ook van komend seizoen een mooi en vruchtbaar schaakseizoen maken!

Veel leesplezier,

Peter Scheeren

COLOFON:

Aan deze editie van het clubkatern voor Schaken.nl werkten mee:

Koninklijke Nederlandse Schaakbond
Nathalie van der Lende
Peter Scheeren
Bondsbureau KNSB

Redacteur
Peter Passenier

Golazo Media
Robert Barreveld

Fotografie
Joris Verwijst
Shutterstock

Haal de telefoonschaker naar je club

Nieuwe opzet Schaak-Off is product van samenwerking KNSB en BarBlitz

In de grote steden Amsterdam en Utrecht nemen er iedere maand tientallen schakers deel aan snelschaak- en rapidtoernooien zonder dat ze lid zijn van een schaakclub. De meesten hebben ooit leren schaken op school en zijn tijdens de corona-lockdowns weer gaan schaken op hun telefoon, waarschijnlijk geïnspireerd door The Queen's Gambit. Via vrienden in een WhatsApp-groep of berichten op sociale media is het daarna een kleine stap naar een vrijblijvend en vrolijk toernooi in een kroeg of een skatecafé. In het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten noemen ze het social chess.

De schaakclubs en de schaakbond bieden ook zo'n toernooi aan voor niet-leden. Dit jaar in november is alweer de zesde editie van de Schaak-Off. De formule is een rapid-vierkamp bij een schaakclub gevolgd door een landelijke finale, waarschijnlijk in februari, voor alle winnaars van een vierkamp. De afgelopen twee edities boden zestig clubs zo'n avond aan en deden er respectievelijk 800 en 900 schakers mee. Clubleden mogen zelf natuurlijk ook meedoen. De verhouding leden en niet-leden was ongeveer tweederde, één derde.

Samen met BarBlitz

Nieuw dit jaar is dat de schaakbond samenwerkt met BarBlitz, een club van vijf Amsterdamse schakers die elkaar kennen uit het schaakcafé De Laurierboom. Zij hebben met hun toernooien al veel succes in Amsterdam en zorgen nu voor de complete online logistiek van de Schaak-Off. Iedere club krijgt zijn eigen pagina, waar de niet-leden en leden zich kunnen aanmelden. Iedere deelnemende schaakclub deelt mee in de opbrengsten van inschrijfgelden.

De schaakbond en BarBlitz gaan de clubs helpen met het werven van de telefoonschakers. Vier dingen die iedere club kan doen om de nog onbekende schakers in hun regio te bereiken zijn:

- Vraag ieder lid om iemand uit te nodigen
- Maak (met onze hulp) een flyer om te verspreiden in de lokale horeca en bij de bibliotheek
- Plaats berichten op bijvoorbeeld Facebook en LinkedIn en vraag je leden om die berichten te delen in hun netwerk.
- Stuur een bericht over het toernooi naar de lokale nieuwsmedia (lokale websites en kranten). Die nemen het waarschijnlijk graag op in hun agenda.

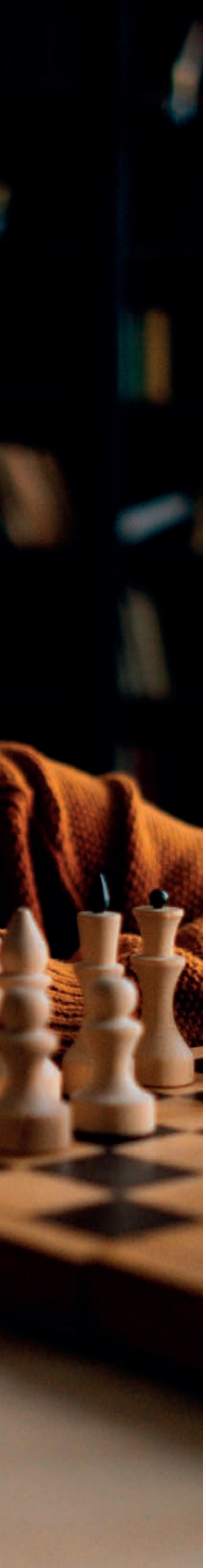
De Schaak-Off kun je op je gewone clubavond organiseren, maar meerdere schaakclubs, onder meer in Haarlem en Zwolle, spelen dit soort 'open' toernooien juist op een andere bijzondere publieke plek. In Haarlem in een bierbrouwerij, in Zwolle in een stadscafé.

"Het zou mooi zijn als deze editie meer dan duizend deelnemers kan halen", zegt Eric van Breugel, die de Schaak-Off organiseert voor de KNSB. "En nog mooier als de helft van de deelnemers bestaat uit niet-leden die voor het eerst bij een schaakclub langs komen."

‘Meisjes komen voor het schaken, maar blijven voor het team’

Door: Peter Passenier

Waarom zijn er nog altijd zo weinig meisjes actief in de schaakwereld? Volgens de Engelse schaaktrainer Lorin D’Costa ligt dat niet aan hun talent, maar vooral aan de omgeving waarin zij terechtkomen. Met She Plays To Win probeert hij die omgeving te veranderen: meer teamgevoel, meer rolmodellen en een veilige eerste kennismaking met de sport.

Het inzicht ontstond in 2021, midden in corona-tijd, toen D'Costa online een groot teamtoernooi organiseerde. De meisjes kenden elkaar niet en zagen alleen gebruikersnamen als Daisy2008 of PawnSnatcher52. Toch was het teamgevoel direct zichtbaar. "Een van die moeders stuurde me na afloop een e-mail", vertelt D'Costa. "Tijdens de partijen was haar dochter vooral bezig met de prestaties van de teamgenoten. En wat deden de meisjes na afloop? Ze zochten contact met elkaar: wie van jullie is Butterfly32? En hoe heet je echt?"

Voor D'Costa bevestigde dat wat hij vaker ziet: meisjes komen misschien voor het schaken, maar blijven vooral wanneer zij zich onderdeel voelen van een groep. "Ik zag dat bij mijn eigen zus. Die had het meeste talent voor golf, maar uiteindelijk koos ze toch voor voetbal. Het allerbelangrijkste voor haar was het eten met het team achteraf." Hetzelfde effect zag hij bij zijn online toernooi. Een individueel meisjestoernooi trok ongeveer 40 deelnemers; het teamtoernooi 125. "Bij jongens zie je dat effect minder: die doen het vooral voor zichzelf."

Teamgevoel

D'Costa is internationaal meester, maar vooral schaaktrainer. Sinds 2020 is hij betrokken bij She Plays To Win, een organisatie die aparte starter-stoernooien voor meisjes organiseert. De aanleiding was simpel: toen hij begon met lesgeven, viel hem op hoe gering het aantal meisjes was. "Bij toernooien in Engeland heb je het over 8 procent van de deelnemers, en in Nederland zie je iets vergelijkbaars. En ik dacht steeds: waarom?"

Volgens D'Costa gaat het niet alleen om meer meisjes achter het bord krijgen. Schaken kan ook maatschappelijke waarde hebben. "In Engeland hoor ik vaak: geef ons geld voor schaken. Maar waarom zou een sponsor dat doen? Een schaak-organisator moet mensen uitleggen dat je in die meisjes investeert: in hun zelfvertrouwen, in hun analytische vaardigheden en zelfs in hun latere loopbaan."

Duwtje in de rug

Dat zelfvertrouwen is cruciaal. In sectoren als engineering en bestuurskamers zijn vrouwen nog altijd in de minderheid. Veel meisjes denken daardoor snel: dat is niet voor mij. Schaken kan dat beeld doorbreken. "Wanneer je als meisje in een toernooi tegen jongens speelt, ontdek je dat je intellectueel hun gelijke bent: je kunt dezelfde problemen oplossen en je kunt ook van hen winnen."

Ook in studiekeuzes ziet D'Costa een effect. Meisjes die sterk schaken, kiezen volgens hem vaker voor bètarichtingen. "De overheid in Nederland heeft geprobeerd om meer meisjes te laten kiezen voor bètavakken, of, zoals dat in Engeland heet, STEM: science, technology, engineering en mathematics. Ik heb zelf gekeken naar meisjes met een rating van 1600 of hoger. Die kozen veel vaker voor dit soort richtingen dan gemiddeld."

Daarnaast kan schaaksucces later onderscheidend zijn. D'Costa noemt een speelster die wiskunde studeerde en Woman FIDE Master was. Tijdens een sollicitatie bij Deutsche Bank vroeg men waarin zij succesvol was geweest. Zij vertelde over haar WFM-titel, internationale toernooien en kampioenschappen bij de meisjes. "Dat maakte indruk, want daarmee onderscheidde ze zich van de meeste negentienjarige kandidaten. Veel van de jongens en meisjes hadden alleen hard gestudeerd en verder weinig gedaan. Succes in schaken kan je dus een duwtje in de rug geven, ook buiten het schaakbord."

De tijd geven

Toch moeten meisjes vaak hogere sociale drempels over. D'Costa ziet evenveel talent als bij jongens, maar merkt dat meisjes vaker samen ergens naartoe willen. Een leerling twijfelde over een rapidtoernooi: "'Misschien.' Toen ik doorvroeg, zei ze: 'Ik ga alleen als zij komt, en zij en zij.'" Volgens hem is dat herkenbaar: meisjes vragen bij de deur wie er meegaat en lopen samen naar binnen. "Er komen vier meisjes, of er komt er geen één." Daarom is het belangrijk dat clubs zorgen voor meerdere meisjes in een groep. "Als een meisje een vriendin heeft die ook naar de club gaat, blijft ze zeker langer."

Een tweede verschil is dat meisjes vaak veel activiteiten tegelijk uitproberen: sport, muziek, dans, tekenen. Pas op hun achtste, negende of tiende kiezen ze soms bewust voor schaken. Dat betekent volgens D'Costa dat je ze de tijd moet geven, niet te vroeg moet afschrijven. "Het komt regelmatig voor dat ze op zesjarige leeftijd niet bepaald de sterkste

zijn, maar dat ze een paar jaar later opeens de geest krijgen. En daarna zie je dat ze zich snel ontwikkelen."

Enthousiasmeren

Hoe maak je meisjes enthousiast voor schaken? Allereerst door het spel nadrukkelijk als teamsport te presenteren. Daarnaast zijn er landen waar schaken verplicht is op school, zoals Armenië. Dat vergroot het bereik, maar D'Costa ziet ook een nadeel: "Als iets verplicht is, wordt het al snel minder leuk." Beloningen kunnen ook werken. In Polen kan een medaille op de Schaakolympiade zelfs leiden tot een sportpensioen. "Dat is extreme motivatie, maar ja, dat is natuurlijk wel extrinsieke motivatie."

De beste stimulans vindt hij aansprekende voorbeelden. In het voetbal roepen kinderen dat ze Harry Kane of Jude Bellingham willen worden. In schaken werken rolmodellen net zo. Dat Nederland relatief veel schaakleden heeft, komt volgens D'Costa waarschijnlijk nog door Max Euwe. In Georgië is ongeveer een kwart van de schakers vrouw, mede dankzij sterke vrouwelijke voorbeelden als Nona Gaprindasjvili. "Als een meisje in dat land naar de schaakclub gaat, ziet ze niet alleen maar jongens, maar ook veel potentiële vriendinnen. Dan voelt schaken minder vreemd."

Rolmodellen kregen daarom een vaste plek in de lessen van She Plays To Win. De organisatie ontstond in april 2020, toen kinderen thuis zaten. D'Costa begon gratis online lessen voor meisjes via Zoom en ChessKid. "Ik behandelde niet alleen tactiek, maar ik vertelde ook iedere week over een sterke vrouwelijke schaakster. Daar konden die kinderen zich mee identificeren."

Lorin D'Costa aan het woord.

Start pilot voor verenigingen: vrouwenschaak

In het vorige clubkatern stond een oproep voor verenigingen om zich aan te melden voor een pilot om samen aan de slag te gaan om meer vrouwen/meisjes te werven (en te behouden). De pilot is inmiddels van start gegaan met een eerste centrale bijeenkomst op 9 september in Utrecht. Zes verenigingen nemen deel aan de pilot, en in een later stadium delen we graag de opgedane kennis. Voor schaakclubs die zich in eerste instantie niet hebben aangemeld maar nu alsnog interesse hebben: stuur een e-mail aan bondsbureau@schaakbond.nl.

Jongens

Een aparte schaakomgeving voor meisjes helpt volgens D'Costa ook omdat de eerste ervaring met jongens soms onaangenaam kan zijn. Een meisje vertelde hem over een tegenstander die hard op de klok sloeg, stukken met geweld neerzette en zich onbeleefd gedroeg. "Tijdens een eerste toernooi kan dat intimiderend zijn, daarom willen we dit vermijden." Tegelijk ziet hij dat de aanpak ook jongens vormt. Waar hij eerst opmerkingen hoorde als "Dat meisje, daar win ik zo van", klinkt nu soms juist: "O jee, ik moet tegen haar. En zij is heel goed!"

De nieuwe schaakopleidingen:

van theorie naar praktijk

De schaakbond heeft de afgelopen jaren hard gewerkt aan een grondige vernieuwing van het opleidingsaanbod voor schaaktrainers en scheidsrechters. Waar theorie voorheen een relatief grote rol speelde, draait het in de nieuwe opzet om praktijkgericht leren, e-learning én flexibiliteit.

Door: Esmée de Jong

Docent Jop Delemarre tijdens een opleidingsavond in Leiden.

Vrijwilligers bij een schaakclub – of je nu jeugdtrainer, arbiter, organisator of bestuurslid bent – zijn de motor van de schaakverenigingen. Om al deze vrijwilligers goed te ondersteunen en de mogelijkheid te geven zich te ontwikkelen, organiseert de KNSB de landelijke opleidingen voor schaaktrainer, scheidsrechter en indelingsdeskundige. De afgelopen jaren is van een aantal opleidingen niet alleen de inhoud herzien, maar zijn ook de opzet en de techniek erachter naar de eisen van deze tijd gebracht.

De rode draad van deze onderwijsvernieuwing? Aansluiten bij de praktijk van de schaakwereld, theorie en praktijk beter in balans brengen en cursisten optimaal ondersteunen met een modern e-learningplatform.

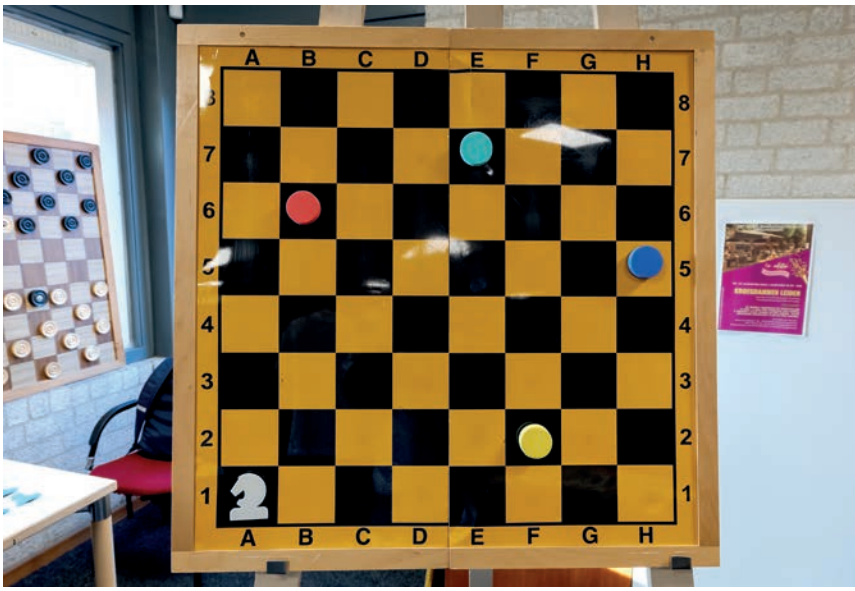
Eerst de basis, daarna verdieping

In de oude opleidingsstructuur voor schaaktrainers kwamen veel verschillende theoretische onderwerpen aan bod. Cursisten ervaarden sommige theorie als zwaar voor een startende trainer. Thema's zoals executieve functies gingen voor een basisopleiding soms behoorlijk de diepte in.

Daarom is gekozen voor een vereenvoudiging van de basis. De cursus Schaaktrainer 1 is gericht op het lesgeven aan beginners, vergelijkbaar met Stap 1 van de bekende Stappenmethode. In de vernieuwde opzet focussen we ons primair op de pedagogische en didactische basisvaardigheden die je als trainer direct op de clubavond nodig hebt. Tegelijkertijd zijn onderwerpen rond sociale veiligheid nadrukkelijker in de opleiding opgenomen. Zo krijgt de trainer een stevige en praktische basis om niet alleen goede, maar ook veilige en verantwoorde schaaklessen te geven.

Volgend jaar gaan we daar losse keuzemodules aan toevoegen. Wil een trainer zich verdiepen in de omgang met kinderen die extra aandacht vragen, bord- en schrijfvaardigheden op het demonstratiebord verfijnen, of extra schaaktechnische verdieping krijgen? Dan kan dat straks via los te selecteren modules bovenop de basisopleiding.

Ook de vernieuwde opleiding Schaaktrainer 2, gericht op Stap 2 en 3 van de Stappenmethode, is inhoudelijk afgerond en klaar voor de cursussen in het laatste kwartaal van 2026 en in 2027. Dankzij

de modulaire opzet van het nieuwe systeem kunnen trainers die al Schaaktrainer 1 hebben afgerond, automatisch vrijstellingen krijgen voor overlappende algemene thema's (zoals privacywetgeving en AVG). Onze ambitie op de langere termijn is de vernieuwing van Schaaktrainer 3 én de ontwikkeling van een geheel nieuwe opleiding voor schoolschaaktrainers.

Bij schoolschaak is immers een aantal dingen echt anders dan op een schaakclub. Zo telt een groep beginners op een club vier tot twaalf leerlingen; op een basisschool kan dat een complete klas zijn met dertig kinderen. Ook zijn kinderen op school soms nog jonger dan op een schaakclub, wat net een andere aanpak vergt.

Digitale innovatie met Flowsparks en blended learning

Eén van de grootste veranderingen is de overstap naar Flowsparks, een modern en zeer gebruiksvriendelijk educatief softwareplatform waarin alle leerstof online beschikbaar is. In de vernieuwde opzet werken we volgens het principe van *blended learning*:

- **Thuis voorbereiden via het platform:** Voorafgaand aan een bijeenkomst nemen cursisten de theorie en achtergrondinformatie zelfstandig en op hun eigen tempo online door.

- **Praktijk tijdens fysieke bijeenkomsten:** Doordat de theorie vooraf al is doorgenomen, hoeft dat niet meer tijdens de opleiding zelf te gebeuren (meestal vijf bijeenkomsten van zo'n drie uur). De avonden worden volop benut om de stof te bespreken, vragen te stellen en lesvormen uit te proberen.
- **Thuisopdrachten en portfolio:** Tussen de bijeenkomsten door voeren cursisten praktijkopdrachten uit bij hun eigen schaakvereniging, die ze eenvoudig verwerken via het online platform.

Beoordeling op je eigen club

Nieuw is ook de manier waarop de praktijk getoetst wordt. Cursisten leggen na de vijf bijeenkomsten een praktijkexamen af. Er komt een beoordelaar van de KNSB op bezoek bij jouw eigen vereniging om een echte les op de club bij te wonen. Je geeft dus les aan je vertrouwde jeugdgroep, wat de drempel verlaagt en een reëel beeld geeft van jouw vaardigheden. Cursisten krijgen bovendien de flexibiliteit om zelf het moment van dit praktijkexamen te plannen, waardoor extra ervaring kan worden opgedaan.

Drempelvrij instappen: 'Sterk van Start'

Niet iedereen die bij een schaakclub helpt, wil direct een traject van meerdere avonden volgen. Veel verenigingen draaien ook op enthousiaste ouders die bijspringen op de clubavond, maar nog weinig pedagogische of schaaktechnische achtergrond hebben.

Speciaal voor deze groep neemt de KNSB deel aan een pilot van NOC*NSF met de online module 'Sterk van Start'. Deze module duurt slechts één uur, is laagdrempelig en volledig online te volgen. Hiermee krijgen beginnende ondersteuners en ouders praktische pedagogische handvatten om zelfverzekerd voor een groep te staan.

De scheidsrechters en indelingsdeskundigen

Naast de trainersopleidingen wordt er ook stevig gebouwd aan de opleidingen voor scheidsrechters en indelingsdeskundigen:

- **Scheidsrechters:** Scheidsrechter 1 is een heel laagdrempelige instapcursus zonder examen, maar vooral de vraag naar Scheidsrechter 2 (nodig voor clubavonden en regionale toernooien) is erg groot. De KNSB schaalt de capaciteit flink op om van circa 40 naar ruim 100 tot 120 cursisten per jaar te gaan. Ook bij deze vernieuwing zoeken we naar een mooie balans tussen e-learning en de praktijkbijeenkomsten.
- **Indelingsdeskundigen:** De opleiding voor indelingsdeskundigen – die een aantal jaren stil lag – is volledig vernieuwd en ondergebracht in het nieuwe e-learningplatform. Deze opleiding (drie lesavonden + één examenavond) behandelt de huidige indelingssystematiek en software.
- **Beoordelaars en docenten:** We hebben de ambitie om de komende jaren meer schaaktrainers op te leiden. Daarvoor hebben we ook meer mensen nodig die de opleidingen mogelijk maken. Daarbij onderscheiden we twee rollen: docenten, die de cursussen verzorgen en cursisten begeleiden, en beoordelaars, die toetsen of cursisten aan de gestelde eisen voldoen. Door beide groepen uit te breiden, kunnen we meer opleidingen aanbieden én de kwaliteit blijven waarborgen.

Bijscholingen

Bovenop het programma van deze opleidingen is de ambitie om maandelijks korte, specifieke bijscholingen te organiseren voor trainers, arbiters, organisatoren én bestuursleden. Denk hierbij aan actuele onderwerpen zoals Fair Play en anti-cheating, een bijscholing over specifieke indelingssoftware, het gebruik van DGT-materiaal, of bestuurlijke thema's als gemeentelijke subsidies en btw. Daarnaast zijn we de afgelopen jaren gestart met het organiseren van de Themadag voor verschillende groepen binnen de schaakwereld. De ambitie is om dit verder uit te bouwen en jaarlijks terug te laten keren. Daarbij willen we trainers, arbiters, organisatoren en bestuursleden juist bij elkaar brengen. Zo worden deze bijscholingsdagen niet alleen een plek voor inhoudelijke verdieping en actuele thema's, maar ook voor ontmoeting, kennisuitwisseling en verbinding binnen de schaakwereld.

Maak gebruik van het aanbod!

De vernieuwingen staan dus zeker niet stil. Met de moderne e-learning en de examens op de eigen club is de stap om een opleiding te volgen nog nooit zo klein geweest. We proberen het aanbod bovendien betaalbaar te houden. In de praktijk merken we dat de club vaak bereid is de kosten van een opleiding voor zijn rekening te nemen. En de club kan op zijn beurt vaak gebruikmaken van gemeentelijke subsidies.

Opleiding	Locatie	Start	Deelnemers
Schaaktrainer 1	Online	Februari/maart	12
Schaaktrainer 1	Zuid-Holland	Februari/maart	12
Schaaktrainer 1	Noord-Holland	Maart/april	12
Schaaktrainer 1	Utrecht	Maart/april	12
Schaaktrainer 1	Online	September/oktober	12
Schaaktrainer 1	n.t.b,	September/oktober	12
Schaaktrainer 1	n.t.b.	Oktober/november	12
Schaaktrainer 1	n.t.b,	Oktober/november	12
Schaaktrainer 2	Utrecht	Maart/april	12
Schaaktrainer 2	n.t.b.	September/oktober	12
Scheidsrechter 1	Friesland	Februari/maart	12
Scheidsrechter 1	n.t.b.	September/oktober	12
Scheidsrechter 2	Gelderland	Februari/maart	12
Scheidsrechter 2	Utrecht	Februari/maart	12
Scheidsrechter 2	Noord-Brabant	Maart/april	12
Scheidsrechter 2	n.t.b.	September/oktober	12
Scheidsrechter 2	n.t.b	September/oktober	12
Scheidsrechter 2	n.t.b	Oktober/november	12

Overzichtstabel van alle KNSB-opleidingen in Q4 2026 en 2027.

Wil jij jezelf of jouw clubgenoten aanmelden, of wil je meer weten over de opbouw van de opleidingen? Bekijk het actuele aanbod in het onderstaande overzicht en schrijf je in! Voor meer informatie kun je altijd mailen met het bondsbureau: opleidingen@schaakbond.nl.

Opleidingen 2027

Voor 2027 zijn we bezig met het maken van de planning voor onze opleidingen. Ook komend jaar streven we ernaar om door het hele land opleidingen aan te bieden. In onderstaande tabel het aantal opleidingen welke we minimaal verwachten aan te kunnen bieden:

Wil je als vereniging of regionale bond een opleiding in je omgeving organiseren? Laat het ons dan weten! Door de belangstelling tijdig in kaart te brengen, kunnen we samen met onze trainers de opleidingen voor 2027 zo goed mogelijk plannen.

Clubkadermonitor

Feiten en cijfers over het sportkader in schaken

De Clubkadermonitor vanuit NOC*NSF geeft een beeld van hoe sportkaderleden hun rol ervaren. In de monitor wordt gevraagd naar het plezier, het ervaren van bekwaamheid en de ontwikkelbehoeften van vier groepen sportkaderleden: Clubbestuurders, Trainer-coaches en instructeurs, Scheidsrechters, juryleden en officials en Coördinerend en begeleidend kader.

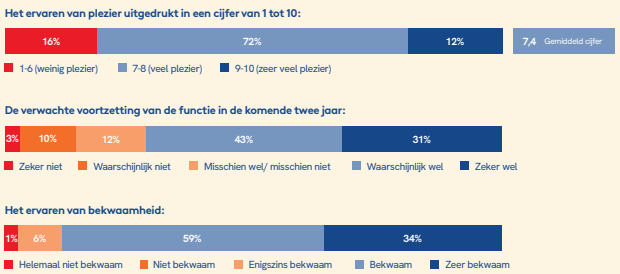
Vanuit het kader van de schaakbond is voldoende en heldere respons teruggekomen van twee groepen: club-bestuurders en trainer-coaches en instructeurs. Hieronder enkele heldere en interessante resultaten.

Zoals zichtbaar in de twee onderstaande diagrammen, ervaren zowel clubbestuurders als trainer-coaches en instructeurs voor het overgrote deel (veel) plezier aan hun rol. Het is echter ook zo dat een aanzienlijk deel niet weet of zij deze functie de komende twee jaar nog voortzetten. Bij de clubbestuurders weet 20 procent van de bevraag-den zeker dat zij de functie niet nog eens twee jaar bekleden of twijfelt daar op zijn minst over. Bij de trai-ner-coaches en instructeurs is dit percentage 25 procent.

Beide groepen hebben duidelijke ambities om zich verder te ontwikkelen in hun rol, vooral op het gebied van het binden van leden. Bij de clubbestuurders geeft 31 procent van de bevraagden aan zich verder te willen ontwikkelen in zowel ledenbinding als het versterken van de onderlinge verbondenheid van leden. En eigenlijk is dat bij de trai-ner-coaches en instructeurs niet anders. Zeker 51 procent van hen wil zich verder ontwikkelen in pedagogische kennis en vaardigheden en 41 procent in didactische kennis en vaardigheden. Beide om mensen op een leuke, motive-rende wijze beter en met plezier te leren schaken en ze zo voor langere periode aan de sport te binden.

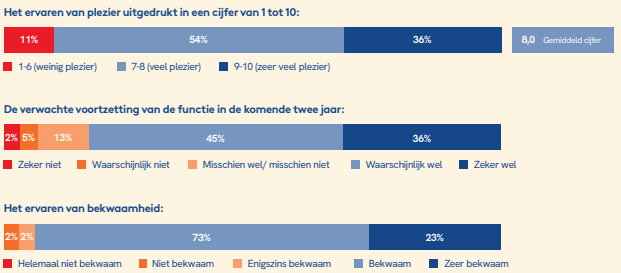
Clubbestuurders

Plezier, voortzetting functie en bekwaamheid

Trainer-coaches en instructeurs

Plezier, voortzetting functie en bekwaamheid

Clubbestuurders

Ontwikkeling en begeleiding

Thema's waarin clubbestuurders zich verder willen ontwikkelen:

31% Ledenbinding
31% Versterken onderlinge verbondenheid leden
24% Goed besturen (democratisch, transparantie, verantwoordelijkheid, maatschappelijk)
24% Versterken clubgevoel
23% Persoonlijke competenties, zoals besturen op strategisch niveau, leiderschap, verbinden en maatschappelijk ondernemen
22% Visie & strategie bepalen voor de toekomst
22% Vrijwilligersmanagement en goed werkgeverschap
20% Versterken organisatiekracht (financiën, kader en accommodatie)
16% Veilige en gezonde sportomgeving

Organisaties waar clubbestuurders begeleiding van ontvangen:

13% Begeleiding (door iemand) vanuit de sportclub
3% Begeleiding (door iemand) vanuit de gemeente
3% Begeleiding (door iemand) vanuit de sportbond
3% Begeleiding (door iemand) anders, vanuit...
1% Ik heb begeleiding (gehad), maar weet niet vanuit waar
82% Ik word/werd door niemand begeleid

Trainer-coaches en instructeurs

Ontwikkeling en begeleiding

Thema's waarin trainer-coaches of instructeurs zich verder willen ontwikkelen:

52% Pedagogische kennis en vaardigheden: anderen helpen ontwikkelen en het zelfvertrouwen vergroten
41% Didactische kennis en vaardigheden: het op een duidelijke en motiverende manier aanleveren van vaardigheden, afgestemd op het niveau van de sporter(s)
41% Sporttechnische kennis en vaardigheden
41% Communicatieve vaardigheden: het geven van praktische (en positieve) instructies/uitleg
36% Zelfreflectie: leren van eigen handelen en continu verbeteren
32% Veilige sportomgeving: vertrouwelijk handelen en voorkomen van onveilige situaties
9% Kennis over sportmedische zaken en voeding

Organisaties waar trainer-coaches of instructeurs begeleiding van ontvangen:

20% Begeleiding (door iemand) vanuit de sportclub
5% Begeleiding (door iemand) vanuit de gemeente
4% Begeleiding (door iemand) vanuit de sportbond
0% Begeleiding (door iemand) anders, vanuit...
0% Ik heb begeleiding (gehad), maar weet niet vanuit waar
73% Ik word/werd door niemand begeleid

87 erkende schaakscholen met Bronzen Certificaat

De KNSB is begin 2026 gestart met de uitgifte van Schoolschaak Certificaten voor erkende schaakscholen in het basisonderwijs. Bij succes zal deze optie ook voor scholen in het voortgezet onderwijs beschikbaar komen, maar vooralsnog is het in 2026 alleen beschikbaar voor basisscholen. Scholen kunnen ermee aantonen dat zij een bepaalde mate van schaakactiviteiten op hun school uitvoeren. Zo komen scholen die deze activiteiten ontplooien, in aanmerking voor een beloning en krijgt Schaakschool in het algemeen de nodige aandacht.

De respons vanuit verenigingen in februari en maart was overweldigend, clubs waren erg enthousiast. Binnen drie weken waren de eerste vijftig certificaten vergeven en in juli meldde de 87ste club zich al voor het Bronzen certificaat.

"Een prachtig initiatief dat zeker stimulerend zal werken en het enthousiasme van de scholen alleen maar zal vergroten", luidde bijvoorbeeld de reactie van De Musketier uit Zoetermeer. De Morgenster uit Sleeuwijk sloot zich daar van harte bij aan: "Wat ontzettend leuk en goed dat jullie dit doen! Eer van ons werk!"

Uiteindelijk moeten er drie verschillende certificaten komen: Brons, Zilver en Goud. Dit jaar is alleen Brons aan te vragen. Aan het einde van het jaar bepaalt de KNSB of het geheel daadwerkelijk al een vervolg krijgt met Zilver en Goud en welke criteria daarbij horen. Op de KNSB-website is wel al een voorproefje van deze mogelijke criteria te lezen.

De top drie op het NK345 kleine teams.

Certificeringscriteria

Voor het Bronzen certificaat hoeft een school maar aan een paar criteria te voldoen. De instap is laagdrempelig, terwijl de beloning relatief snel volgt. De school organiseert ten minste jaarlijks een basiscursus van tien lessen onder schooltijd of naschools. Voor de groep staat daarbij een bekwame lesgever die erkende schaaklesmethodieken gebruikt. Ook doen de scholen jaarlijks mee aan de schoolschaakkampioenschappen in hun directe omgeving.

Bij de certificering wordt naar de volgende criteria gekeken:

- Schaaklessen
- Lesgever
- Erkende methodiek
- Deelname schoolschaaktoernooi(en)
- Contact met schaakclub
- Eigen contactpersoon voor schaken

Statistieken

Het grote aantal scholen dat een Bronzen certificaat toegekend heeft gekregen, heeft tevens een schat aan data opgeleverd. Een greep uit de beschikbare cijfers:

- Gemiddeld aantal lesuren voor schaken per schooljaar: 53
- Gemiddeld aantal kinderen dat deelneemt per school per schooljaar: 43

Lesgever van de schaaklessen:

- 18% is leerkracht van de school zelf
- 70% is gediplomeerd Schaaktrainer
- 72% is ervaren in het lesgeven aan kinderen
- 69% heeft een VOG

Gebruikte lesmaterialen:

- 71% Stappenmethode
- 39% Chessity
- 16% Eigen lesmateriaal van de trainer
- 13% Plezier in Schaken
- 7% Chessed
- 5% Schaken op de basisschool

Deelname aan schoolschaaktoernooien:

- 80% Lokale viertallen schoolschaaktoernooi
- 16% Alleen regionale viertallen schoolschaaktoernooi
- 46% Lokale schoolschaaktoernooi individueel
- 32% Lokale 345 schoolschaaktoernooi
- 17% Alleen landelijke NK 345

Contact met Schaakclub in de buurt:

- 72% met een schaakclub
- 15% alleen met de lokale Schoolschaak Stichting
- 13% niet aangegeven

Meer info op:

OLA (online Ledenadministratie)

Bestuursfuncties bijhouden

Het begin van het seizoen is één van de uitgelezen momenten om alle gegevens in OLA door te lopen en waar nodig aan te passen. Zo wisselen aan het begin van het seizoen vaak bestuursfuncties. Zorg er dus voor dat alle wijzigingen correct worden geregistreerd.

In de handleiding (sectie 5.2) staat stap voor stap hoe je functionarissen wijzigt.

- **Procedure wijziging ledenadministrateur**
- De aftredende ledenadministrateur beëindigt zijn functie per de huidige datum en behoudt mutatierechten tot middernacht. Daarna draagt hij de functie over en maakt hij een inlog voor de opvolger aan. De opvolger ontvangt automatisch een mail met handleiding en veelgestelde vragen.
- Een veelgemaakte fout is dat de ledenadministrateur in het verleden wordt afgemeld, daardoor vervallen de mutatierechten ook direct.
- **Let op:** overschrijf nooit persoonsgegevens van de voorganger. Daarmee verwijder je iemand onbedoeld uit het systeem.

Leden en contributie

Let erop dat iedereen zowel hoofdlid als dubbellid kan zijn. Ieder lid moet minimaal één hoofdlidmaatschap hebben. Via het hoofdlidmaatschap wordt contributie afgedragen aan de bond. Als iemand meer dan een hoofdlidmaatschap heeft, dan wordt de contributie afgedragen via het oudste hoofdlidmaatschap.

Over iedereen die lid is vanaf 1 oktober of later, wordt contributie afgedragen tot 31 september er op volgend. Als een lidmaatschap beëindigd wordt en er is een lidmaatschap bij een andere vereniging, dan gaat de contributieafdracht over naar de andere vereniging. Zo nodig wordt door OLA een dubbellidmaatschap omgezet in een hoofdlidmaatschap.

Meer info: Handleiding en veelgestelde vragen https://schaakbond.nl/Ledenadministratie/

